

Fortidens spor i Køge Kirke

Freiserens Højde
*Om et kalkmaleri
som beskytter mod det onde*

Frelserens Højde

er malet på tredje pille fra tårningang i kirkens søndre sideskib. Kalkmaleriet er fra o. 40 år før Reformationsens indførelse i Danmark i 1536. Maleriet skønnes at være fra o. 1500.

Kun i to andre kirker i Danmark er et lignende kalkmaleri af Frelserens Højde registreret: Sct. Bendt Kirke Ringsted, som dateres til o. 1400 og i Vigersted Kirkes våbenhus, dateret til 1450-75. Se side 3.

Beskrivelse af Frelserens Højde

Kristus holder verdenskuglen i venstre hånd og den højre er løftet til velsignelse.

Inde i højre håndflade kan vi se et rundt rødbrunt mærke, som tegn på Kristi korsdød. Det er mærket fra naglen, som han blev sømmed fast med på korset.

Heldragten er rødbrun, han har langt rødbrunt hår og tvedelt hageskæg. Glorien er gul med rødt hjulkors. Kristus står på en grøn jordklode, kaldet jordsmonnet. Baggrunden er oversået med små prikrosetter og korsblomster.

Over skuldrene står en latinsk tekst: *Hec altitudo est saluatoris*, på dansk: *Denne højde er Frelserens*. Og den højde er 2,20 m. Denne højde af Frelseren i Køge Kirke skal iflg. Kirkehistoriker og teolog Peder Severinsen, være verdensrekord.

Indgang til Frelserens Højde

Tårnrummet blev som kirkens hovedindgang først indrettet midt i 1800-tallet. Tidligere brugte man især Vor Frue Kapel som våbenhus. Og når man derfra kom ind i selve kirkerummet, kunne man ikke undgå at se Frelserens Højde, og det var dengang, der ikke var stolestader i kirken.

Frelserens Højde ses fra Vor Frue Kapels indgang til kirken.

Tre malerier af Frelserens Højde

P. Severinsen (se kilder) har i sin artikel om Frelserens Højde kun registreret to malerier i danske kirker: i Køge og Sct. Bendts Kirke i Ringsted. Der kan dog her tilføjes en tredje kirke, Vigersted Kirke i daværende Sorø Amt.

Sct. Bendts Kirke Ringsted

På den første af skibets søndre arkadepiller ses en vel-sigende Kristus og minuskelindskriften HIC EST ALTITUDO SALUATORIS (: Her er frelserens højde). Kalkmaleriet dateres til o.1300.

Vigersted Kirke Sorø

I kirkens våbenhus ses Frelserens Højde, som dateres fra o. 1500. I lighed med billedet i Køge Kirke er baggrunden overstrøget med prikroser.

Beskyttelse mod det onde

Forestil dig mennesker komme ind i kirken gennem våbenhuset i Vor Frue Kapel og styre lige hen til dette kalkmaleri. Måske har man kunnet købe papirs-trimler, som var 1/16 af Frelserens højde, dvs. 3,75 cm. At det er 1/16 af frelserens højde er ikke tilfældigt. Dette mål nævnes i flere beretninger, som man kender over hele Europa. På disse papirstrimler var der skrevet ord til beskyttelse mod pludselige farer og alt ondt.

I stedet for papirstrimmel kunne man også bruge en snor, som havde den rigtige længde. Snoren kunne man så have bundet på sig, velvidende at denne snor var af Frelserens Højde, og at den beskyttede en mod det onde.

P. Severinsen (se kilder) refererer bl.a. til et irsk håndskrift fra omkring 1400: *"Dette er Christi Legemsmaal, som det blev taget af Kejser Konstantin: nemlig man maale det her under værende Maal seksten Gange, saa har man Christi Legemslængde. Den Dag, da du ser dette Maal, vil du ikke dø nogen pludselig Død, og paa den Dag vil Jesus være Dig venlig, og Djævelen vil ingen Skade gøre dig."*

Ligeledes refererer Severinsen til Kejser Karl den Store, som fik sådanne ord i et brev fra formodentlig pave Leo III:

Frelserens Højde i Sct. Bendts Kirke. Foto af Per Hansen 2011, kirketjener ved Sct. Bendts Kirke.

Frelserens Højde i Vigersted Kirke.

”Den, som gudelig vil have den [Frelserens højde] eller bære den på sig, kan ikke dø af brat død, ej heller ved ild, ej heller ved vand, ej heller ved pil, ej heller ved storm, ej heller ved torden, ej heller ved gift, ej heller ved onde ånder, ej heller med mened, ej heller ved onde menneskers vidnesbyrd.”

[Tekst på et brev til Karl den Store (742 eller 748 - 28. januar 814). Forfatter skal have været pave Leo III (død 816)]

Overtrol

Ja, det er overtro at tro, at man med en papirstrimmel eller snor på sig, som er 1/16 af Frelserens Højde, kan beskyttes mod det onde.

Trol

Ja, når vi ser på billedet og lytter til fx. af Paulus’ brev til Filipperne, kap.2,5-9:

*I skal have det sind over for hinanden,
som var i Kristus Jesus,
han, som havde Guds skikkelse,
regnede det ikke for et rov
at være lige med Gud,
men gav afkald på det,
tog en tjeners skikkelse på
og blev mennesker lig;
og da han var trådt frem som et menneske,
ydmygede han sig
og blev lydige indtil døden,
ja, døden på et kors.
Derfor har Gud højt ophøjet ham
og skænket ham navnet over alle navne,
for at i Jesu navn hvert knæ skal bøje sig,
i himlen og på jorden og under jorden,
og hver tunge bekende: Jesus Kristus er Herre,
til Gud Faders ære.*

Træfigur af Kristus Pantokrator på prædikestolens lydhimmels 2. etage. Den er skåret af billedskærer Hans Holst i 1624.

Foto: Kaare Kyst.

Fortidens spor i Køge Kirke

nr. 1 - 2012/2014

Redaktion, layout samt fotos, hvor intet andet er nævnt, af Susanne Fabritius de Tengnagel.

Kilder: P. Severinsen, Frelserens Højde. Danske Studier. Udgivne af Gunnar Knudsen og Marius Kristensen 1926.

København, Nordisk Forlag.

Danmarks Kirker: Særtryk af S. Nicolai Kirke Køge

Særtryk af St. Bendts Kirke. Særtryk af Vigersted Kirke.

Eva Louise Lillie, lektor ved Det Teologiske Fakultet, Kbh.

